

ПОТЕНЦІАЛ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТ
В МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВTHE POTENTIAL OF THE TECHNOLOGY OF THE WEB QUEST
IN THE LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN STUDENTS

Стаття присвячена розгляду особливостей використання технології веб-квесту в мовній підготовці іноземних студентів як особливого виду проектної діяльності, що здійснюється за допомогою Інтернету. Подано опис дидактичних можливостей даної технології, доцільності її використання для підвищення ефективності навчання у всіх видах мовної діяльності, розвитку іншомовної комунікативної компетенції і інтеграції з традиційною методикою навчання.

Розглядається структура веб-квесту. Підкреслюється, що 4 елементи повинні обов'язково бути присутніми в кожному освітньому веб-квесті: вступ, завдання, виконання, оцінювання. Наводиться класифікація типів завдань. Виокремлюються основні етапи цієї технології у мовній підготовці, головні цілі та завдання кожного етапу. Визначаються навички та вміння іноземних студентів, які формуються і розвиваються при роботі з веб-квестом.

Підкреслюється важливість рівня володіння мовою для ефективної роботи з різними видами веб-квестів за ступенями складності, проблемної спрямованості на формування і розвиток всіх видів іншомовної діяльності, навичок дослідницької роботи з інформаційними ресурсами. Автор приходить до висновку, що технологія навчального веб-квесту значно посилює інтерес до вивчення мови і вдосконалення мовленнєвих умінь та навичок, передбачає різнобічну самостійну діяльність іноземних студентів. Використання веб-квесту може стати ефективним педагогічним засобом формування початково-пізнавального компонента іншомовно-комунікативної компетенції студентів, вдосконалення інтелектуальних здібностей особистості, отримання естетичного та пізнавального інтересу, реалізації креативного потенціалу.

Веб-квест – технологія, яка акумулює в собі елементи проектного, пошукового, активного, групового та ігрового навчання і відповідає багатьом вимогам сучасної освіти.

Ключові слова: технологія веб-квест, проектна діяльність, пошукова діяльність, метод проблемного навчання, навчальний Інтернет-ресурс, інформаційно-аналітичні вміння, креативність, комунікативний, соціокультурний і особистісний розвиток.

The article is devoted to the consideration of the features of using the technology of a web quest in the language training of foreign students as a special type of project activity carried out through the Internet. A description of the didactic capabilities of this technology, the appropriateness of its use to improve the effectiveness of training in all types of speech activity, the development of foreign language communicative competence and integration with traditional teaching methods are given.

The structure of the web quest is reviewed. It is emphasized that 4 elements must be present in every educational web quest: introduction, task, process (implementation), conclusion (assessment). A classification of task types is given. The main stages of this technology in language training, the main goals and objectives of each stage are highlighted.

The skills and abilities of foreign students that are forming and developing during the work with web quests are determined. The importance of language proficiency for effective work with various types of web quests in terms of complexity, problematic focus on the formation and development of all types of foreign language activities, research skills with information resources is emphasized.

The author concludes that the technology of the educational web quest greatly enhances the interest to language learning and improving of speech skills and abilities; this technology also assumes versatile independent activities of foreign students. The use of a web quest can be an effective pedagogical tool for the formation of the educational and cognitive component of students' foreign language communicative competence, for the improvement of the intellectual abilities of the individual, for the obtaining of aesthetic and cognitive interest, and for the realization of creative potential.

Web quest technology accumulates in itself elements of project, problem, active, group and game training and meets many requirements of modern education.

Key words: web-quest technology, project activity, search activity, problem-based learning method, educational Internet resource, information and analytical skills, creativity, communicative, sociocultural and personal development.

УДК 372.881.161.1

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-2-19>

Цимбал Т.М.,

старший викладач

кафедри мовної підготовки

Харківського національного

автомобільно-дорожнього університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Питання якісної професійної та мовної підготовки іноземних студентів завжди залишається актуальним у технічному вузі. Сучасний фахівець повинен орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках, володіти інформаційно-аналітичними вміннями, креативністю, самостійно здобувати нові знання і розвиватися протягом всього життя. Важлива роль відводиться формуванню таких особистісних якостей, як відповідальність, цілеспрямованість, працьовитість, організованість, мобільність, комунікативність, толерантність, вміння працювати в команді, виконувати різні ролі та обов'язки.

Ресурси Інтернету створюють неосяжне інформаційно-освітнє середовище для освіти та самоосвіти людей, задоволення їх професійних і особистих інтересів і потреб. У зв'язку з цим «методика навчання іноземних мов повинна мати у своєму розпорядженні усе розмаїття прийомів, способів і видів роботи, бути гнучкою і диференційованою, враховувати всі фактори, що впливають на успішність навчання» [4, с. 50].

Визнання необхідності врахування потреб та індивідуально-психологічних особливостей кожного студента стало однією з найважливіших тенденцій сучасного навчання мовам. Згідно

особистісно орієнтованої спрямованості освіти мовна підготовка розглядається як взаємозалежний комунікативний, соціокультурний і особистісний розвиток іноземних студентів, досягти якого можна через проблемний і міжкультурний підходи до визначення предметного змісту мовної підготовки, а також через особистісно-орієнтований та комунікативно-діяльнісний підходи до організації іншомовної пізнавальної діяльності.

Однією з сучасних технологій, що дозволяє спеціальним чином організувати пізнавальну діяльність студентів в умовах безперервно зростаючої кількості інформації і появи доступних навчальних інтернет-ресурсів, є технологія веб-квестів.

Таким чином, актуальність статті обумовлена широким розвитком інформаційних технологій, необхідністю вибору сучасних інноваційних методів і прийомів навчання іноземних студентів, а також необхідністю їх впровадження в навчальний процес для підвищення його ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз попередніх досліджень дозволяє стверджувати, що питання впровадження і використання веб-квесту в навчальному процесі знаходиться в центрі уваги вчителів, викладачів, методистів і вчених.

Концепція веб-квестів була розроблена в середині 90-х років в США професорами університету Сан-Дієго Б. Доджем і Т. Марчем. Дуже швидко ця технологія стала популярною серед американських, європейських, російських і українських педагогів.

Застосування технології веб-квесту описано в роботах Є.І. Багузіної, О.В. Волкової, П.В. Сисоєва, Е.М. Шульгіної, Б. Доджа, Т. Марча та інших.

Вагому роль у поширенні технології веб-квесту зіграли не тільки теоретичні розробки даних авторів, але і їх практична діяльність по пропаганді цієї технології, як основи методу проблемного навчання, так і методу проектного навчання одночасно.

На просторах Інтернету є багато розроблених веб-квестів з англійської мови. Певний досвід щодо розробки веб-квестів з російської мови як іноземної та впровадження їх у навчальний процес мають російські педагоги.

Тому питання використання технології веб-квесту в мовній підготовці іноземних студентів вузів України вимагає свого подальшого вивчення.

Мета статті полягає в розкритті змісту технології веб-квесту з точки зору її потенціалу використання в мовній підготовці іноземних студентів для підвищення ефективності навчання у всіх видах мовної діяльності, розвитку іншомовної комунікативної компетенції і інтеграції з традиційною методикою навчання.

Виклад основного матеріалу. Існує кілька інтерпретацій терміна «веб-квест». Б. Додж визна-

чає веб-квест як пошуково-орієнтовану діяльність, в якій вся інформація, яка використовується учнем, видобувається з Інтернету [7, с. 10–13].

На думку Т. Марча, веб-квест – це побудована за типом опор навчальна структура, яка використовує посилання на важливі ресурси в Інтернеті та автентичне завдання з метою мотивації студентів до дослідження проблеми з неоднозначним рішенням. Це розвиває їх вміння працювати як індивідуально, так і в групі, вміння ведення пошуку інформації та її перетворення в більш глибоке знання (розуміння) [9].

П.В. Сисоєв і М.Н. Євстігнєєв визначають веб-квест як тип навчальних інтернет-матеріалів [2].

А.В. Федоров і А.А. Новикова вважають, що веб-квестом можна назвати освітній сайт, присвячений самостійній дослідницькій роботі учнів (зазвичай в групах) з певної теми з гіперпосиланнями на різні веб-сторінки [3, с. 185].

О.Г. Шевцова дає терміну наступне визначення: це «орієнтована на вирішення проблеми діяльність. Причому більша частина або вся інформація взята з Інтернету» [5, с. 43].

У трактуванні Є.І. Багузіної, веб-квест виступає як інформаційний віртуальний дидактичний майданчик для застосування різних методик і технік навчання, перш за все, конструктивного проблемно-пошукового характеру, які можна вбудувати в курс навчання стосовно конкретним цілям [2, с. 81].

Ми будемо мати на увазі під веб-квестом спеціально організований сценарій проблемно-проектної та дослідницької діяльності іноземних студентів по темі, що вивчається з використанням ресурсів Інтернету та можливістю групової роботи.

З педагогічної точки зору веб-квест технологія має великий освітній і розвиваючий потенціал.

По-перше, вона являє собою модель, яка інтегрує різноманітні підходи, технології, методи і прийоми навчання (проблемно-проектне навчання, контекстне навчання, комунікативний підхід, активні методи навчання, інформаційно-комунікативні технології).

По-друге, передбачає використання групової форми роботи, що сприяє розвитку комунікативних умінь і навичок співпраці.

По-третє, може використовуватися для здійснення міжпредметних зв'язків у навчальному процесі.

По-четверте, сприяє розвитку критичного мислення.

По-п'яте, підвищує мотивацію учнів.

Стосовно мовної підготовки іноземних студентів ця технологія забезпечує такі складові продуктивного навчання, як проблемність, автентичність, інтерактивність.

Веб-квести відповідають всім особливостям навчання російської мови як іноземної, підвищують

практичну спрямованість занять, допомагають подолати дефіцит годин, що відводяться на аудиторні заняття, розвивають автономність студентів, сприяють оволодінню мовою для отримання професійно значущої інформації. Але вивчення мови вимагає від студентів відповідного рівня володіння мовою для роботи з автентичними ресурсами Інтернету. У зв'язку з цим ефективна інтеграція веб-квестів у процес навчання можлива в тих випадках, коли веб-квест є творчим завданням, що завершує вивчення будь-якої теми, і супроводжується тренувальними лексико-граматичними вправами на основі автентичного мовного матеріалу, що використовується у веб-квесті, або здійснюється паралельно з ними.

Веб-квест, як і будь-який проект, має чітку структуру.

Б. Додж виокремлює наступні компоненти в структурі веб-квесту:

1. Вступ (introduction), який містить довідкову інформацію про проблеми, що досліджуються і мотивує студентів на виконання завдання. У вступі чітко описуються ролі учасників, план роботи, огляд змісту веб-квесту, а також ставиться питання, вирішувати яке належить учасникам веб-квесту.

2. Завдання (task), зрозуміле, яке відповідає інтересам учнів і яке можливо здійснити. Це найбільш важлива частина веб-квесту, де чітко визначається підсумковий результат дослідницької роботи учасників.

3. Список інформаційних ресурсів (references), необхідних для виконання завдання (наприклад, список посилань).

4. Опис процедури виконання роботи (process) у вигляді алгоритму дій.

5. Опис критеріїв оцінки веб-квесту (evaluation), які залежать від поставленого перед учнями навчального завдання і відповідності виконаної роботи цьому завданню.

6. Висновок (conclusion), в якому підводиться підсумок виконання дослідницького завдання [11].

Така структура є основою, яку за необхідності можна змінити, але 4 елементи повинні обов'язково бути присутніми в кожному освітньому веб-квесті: вступ, завдання, виконання, оцінювання.

І.Б. Ігнатова приводить схему технологічної побудови навчального процесу: освітні цілі → конкретні навчальні цілі на кожному етапі цілісного освітнього процесу → навчання (формування, вдосконалення і розвиток теоретичних знань і практичних навичок і умінь) → діагностичні рівні сформованості теоретичних знань і практичних вмінь [1, с. 132].

Технологія веб-квесту при навчанні російської мови як іноземної включає наступні етапи за І.Б. Ігнатовою:

1) діагностичний, на якому здійснюється самостійна діяльність команд у співпраці з виклада-

чем по вибору теми і вирішенню організаційних питань. На цьому етапі здійснюється вибір теми, де домінуючу роль відіграють групові форми, що дозволяє сформувати навички спільної роботи: вислуховуються різні точки зору, узгоджуються позиції, формуються спільні погляди, представляються продукти діяльності з обговорення висловлених ідей, відстоюються позиції.

При цьому робота в групах здійснюється на основі розподілу ролей і функцій учасника. Головна мета діагностичного етапу – це виконання лексико-граматичних вправ на основі запропонованого в веб-квесті та іншомовного (російського) матеріалу, тобто цей етап відповідає етапу ознайомлення і до мовленнєвого тренування;

2) моделюючий етап, на якому проводиться збір інформації з електронних джерел, його обробка, розробка варіантів подання роботи. на даному етапі виконуються репродуктивно-когнітивні і когнітивні веб-квести, а також використовуються різні інформаційні ресурси Інтернету. Самостійна діяльність підгруп студентів здійснюється у співпраці з викладачем.

Головне завдання цього етапу – сформувати навички пошукової діяльності, аналізу і вибору, формулювання на їх основі цілей і завдань, освоєння методів пошуку необхідної інформації. Ця робота передбачає автентичні матеріали по темі. Виконання умовно-мовленнєвих і мовленнєвих вправ на основі змісту автентичного тексту підводить студентів до виконання завдання веб-квесту та реалізації їх здібностей творчого характеру, пов'язаних з рішенням комунікативного завдання в проблемній ситуації;

3) проєктивний етап служить для підготовки до захисту проєкту та реалізації плану дій групи студентів. На цьому етапі ведеться робота на основі когнітивно-креативних і креативних веб-квестів. При роботі над кожною темою студенти виконують пізнавально-пошукові завдання, роблять групові і індивідуальні проєкти, реферативні роботи. Презентація проєктів може здійснюватися як в письмовій, так і в усній формі. При цьому студенти демонструють свої комунікативні вміння, збагачують знання і набувають нові навички;

4) підсумковий етап, на якому здійснюється рефлексія дій кожного студента і групи в цілому, оцінюються результати пошуково-дослідницької роботи. Роботи оцінюються і обговорюються не тільки викладачем, але і всіма студентами групи. На цьому етапі перевіряється рівень сформованості професійно-комунікативної компетенції іноземних студентів [1, с. 132–133].

Згідно з уявленнями Т. Марча, веб-квест повинен мати вступ, що інтригує; вірно сформульоване завдання, яке провокує мислення вищого порядку, розподіл ролей, що забезпечує різні точки зору на дилему; обґрунтоване впровадження інтернет-

джерел. Найкращі web-квести показують зв'язок із реальним життям, їх можна використовувати в різних дисциплінах або областях [10].

Розрізняють два типи веб-квестів: для короткочасної роботи (мета: придбання і усвідомлення нових знань; розраховані на одне-три заняття) і тривалої роботи (мета: розширення і вдосконалення знань по темі; розраховані на тривалий термін - понад три заняття, може бути семестр або навчальний рік) [6, с. 109].

За предметного змісту Б. Додж виокремлює монопроекти і міжпредметні веб-квести. За характером навчального завдання існує така класифікація веб-квестів Б. Доджа. [8]:

1. Переказ – емонстрація розуміння теми на основі подання матеріалів з різних джерел в новому форматі: створення презентації, плаката, розповіді.

2. Планування та проектування – розробка плану або проекту на основі заданих умов.

3. Самопізнання – будь-які аспекти дослідження особистості.

4. Компіляція – трансформація формату інформації, отриманої з різних джерел: створення книги, віртуальної виставки, капсули часу.

5. Творче завдання – творча робота в певному жанрі (створення п'єси, вірша, пісні, відеоролика);

6. Аналітична задача – пошук і систематизація інформації.

7. Детектив, головоломка, таємнича історія – висновки на основі суперечливих фактів.

8. Досягнення консенсусу – вироблення рішення проблеми.

9. Оцінка – обґрунтування певної точки зору.

10. Журналістське розслідування – об'єктивний виклад інформації (розподіл думок і фактів).

11. Переконавання – схиляння на свій бік опонентів або нейтрально налаштованих осіб.

12. Наукові дослідження – вивчення різних явищ, відкриттів, фактів на основі унікальних он-лайн джерел.

Такі завдання можуть включати окрему проблему, тему, навчальний предмет, можуть бути і міжпредметними. Подібна форма роботи спрямована на відпрацювання не тільки видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання, говоріння), а й на відпрацювання комунікативно-мовленнєвих умінь (здійснення пошуку інформації, короткий виклад прочитаного, вміння робити висновки, висловлювати і аргументувати свою точку зору). До того ж, технологія веб-квесту сприяє розвитку аналітичного, критичного і творчого мислення; навичок вирішення завдань - в процесі роботи в команді.

Основною метою мовної підготовки іноземних студентів є засвоєння мови, оволодіння мовним матеріалом з наступним виходом в усну та письмову мову. При цьому найважливішу роль віді-

грають навички по роботі з текстом. Навчальна технологія веб-квесту – це особливий інтернет-інструмент, що дозволяє студентам при спрямовуючій ролі викладача закріплювати й удосконалювати навички аналітичної роботи з текстом, опановувати мовним матеріалом і коригувати мовні і мовленнєві помилки. При цьому вони самостійні, занурені в звичне інформаційне середовище, а ігрова форма підвищує інтерес, вимагаючи відповідального ставлення до завдання і самоорганізації.

Можливість і ефективність використання технології веб-квесту визначається рівнем володіння мовою. На нашу думку, найбільш ефективно технологію веб-квесту використовувати на рівні B1, B2 і на більш високих рівнях. Що стосується більш низьких рівнів володіння мовою, то її використання можливо при провідній ролі викладача.

Слід зазначити, що теми і ситуації веб-квесту повинні відповідати рівню програми навчання і викликати інтерес у студентів. Важливо на всіх етапах навчання приділяти увагу мовним і мовленнєвим завданням, що максимально знімають труднощі перед роботою над комунікативними творчими завданнями, а також закріплюють матеріал, необхідний для оволодіння мовою спеціальності.

За ступенем складності, проблемності, спрямованості на формування і розвиток всіх видів іншомовної діяльності, навичок дослідницької роботи з використанням інформаційних ресурсів І.Б. Ігнатовою була розроблена класифікація веб-квестів для використання в мовній підготовці іноземних студентів-філологів. Вона виокремлює 5 груп веб-квестів:

1) репродуктивні: надання матеріалу з різноманітних джерел без самостійної їх обробки;

2) репродуктивно-когнітивні: РР-презентація, стаття, повідомлення, виступ перед аудиторією, віртуальну подорож, переконання;

3) когнітивні: пошук, систематизація та аналіз інформації з певної теми;

4) когнітивно-креативні: розробка проекту на основі заданих умов за наявними пунктам; пошук відповіді на питання;

5) креативні: реалізація задуманого сценарію в різних жанрах; обґрунтування власної точки зору з певної проблеми. [1, с. 134].

Висновки. Інтегрування веб-квестів у навчальний процес значно посилює інтерес студентів до вивчення мови і вдосконалення мовленнєвих умінь і навичок відбувається осмислення досліджуваного мовного матеріалу, його розуміння, що сприяє розвитку творчого мислення та формуванню навичок використання отриманих мовних знань в різних ситуаціях мовного спілкування.

Веб-квест є ефективним педагогічним засобом формування навчально-пізнавального компонента іншомовної комунікативної компетенції студентів,

вдосконаленню інтелектуальних здібностей особистості, отримання естетичного та пізнавального інтересу, реалізації креативного потенціалу.

Веб-квест – технологія, що акумулює в собі елементи проектного, проблемного, активного, групового та ігрового навчання, відповідає багатьом вимогам сучасної освіти. Технічні та мультимедійні можливості цифрового середовища сприяють її безперешкодному проникненню в онлайн-навчання та ефективному функціонуванню в ньому.

Завдання викладача полягає в тому, щоб знайти цікаві теми проекту згідно навчального плану, в яких будуть задіяні всі його учасники (врахувати індивідуальні завдання), визначити план виконання і дати оцінку виконаного завдання. Спільний контроль результатів навчання підвищить мотивацію у вивченні складних мовних явищ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Игнатова И.Б. Использование технологии веб-квестов при обучении русскому языку студентов-филологов. // Вестник РУДН, серия Вопросы образования: языки и специальность, 2010, № 4. С. 132–134.
2. Сыроев П.В., Евстигнеев М.Н. Развитие информационной компетенции специалистов в области обучения иностранному языку. URL: <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/04/image/04-096.pdf>.
3. Федоров А.В. Медиаобразование в США, Канаде и Великобритании. Таганрог, 2007. 185 с.
4. Шатилов С.Ф. О создании рациональной методики обучения иностранным языкам в средней школе // Иностранный язык в средней школе. 1990. № 2. С. 50–59.
5. Шевцова О.Г. Веб-квест – один из наиболее эффективных способов применения Интернета для внедрения ролевых игр в обучение. URL: <http://ito.edu.ru/2008/Moscow/III/2/III-2-7656.html>.
6. Halat E. A Good Teaching Technique: WebQuests / E. Halat // The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas; vol. 81, issue 3. 2008. P. 109. 112.
7. Dodge B. WebQuests: a technique for Internetbased learning // Distance Educator. 1995. № 1, 2. P. 10–13.
8. Dodge B. Some Thoughts About Webquests [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://edweb.sdsu.edu/courses/edtec596/about_webquests.html.
9. March T. Criteria for Assessing Best WebQuests // BestWebQuests. Yniversity Online Master Class, 2011. <http://www.bestwebquests.com/bwq/matrix.asp>.
10. March T. Web-Quests for Learning. URL: <http://tommmarch.com/strategies/webquests>.
11. Zhou Q., Ma L., Huang N., Liang Q., Yue H., Peng T. Integrating WebQuest into Chemistry Classroom Teaching to Promote Students Critical Thinking // Creative Education 2012 Vol. 3, № 3, 369–374 [Електронний ресурс] / Q. Zhou, L. Ma, N. Huang, Q. Liang, H. Yue, T. Peng. Режим доступа: <http://www.scirp.org/journal/ce/>.